

Tragom tajanstvenog grofa Fadana de Thwrana u Zasadbregu

Autori: Ana Tarandek 8.r i David Tuksar 8.r

Mentor: Sanja Bacinger

OŠ Ivana Gorana Kovačića Sveti Juraj na Bregu,

Pleškovec 31, 40 311 Lopatinec

Lopatinec, 10.03.2013.

Sažetak

Povijest Zasadbrega u mnogočemu se razlikuje od povijesti ostalih sela koja danas uz Zasadbreg pripadaju općini Sveti Juraj na Bregu. Zasančari za sebe kažu da su drukčiji od stanovnika ostalih sela. Zašto je to tako? Vjerojatno jedan od razloga za to leži u činjenici da je povijest sela usko vezana uz sudbinu pavlinskog samostana Sv. Jelene u Šenkovcu jer se Zasadbreg od osnivanja samostana spominje kao posjed u njegovom vlasništvu.

Zanimljivo je i da u Zasadbregu jednu ulicu i dan danas zovu Fadan, a stariji mještani znaju pričati i legendu o tajanstvenom grofu Fadanu koji je u Zasadbregu navodno imao dvorac. Je li nešto od toga istina i tko je zapravo bio grof Fadan pitanje je kojim su se bavili učenici u ovom povijesnom istraživanju.

Ključni pojmovi: povijest Zasadbrega, pavlini, patronimik, obitelj Fadan de Thwran

Priča o Zasadbregu

Priču o Zasadbregu mogli bi početi riječima: *Iza sedam mora i sedam planina...* i vjerujemo da bi vas to podsjetilo na bajku. I zaista među podacima koji se vežu uz Zasadbreg na više mjesta se javlja bajkoviti broj 7. Zasadbreg je selo smješteno u gornjem, briježnom dijelu Međimurja, udaljeno oko 7 km od Čakovca, središta Međimurske županije. Smješten je na 7 brežuljaka (Bečkerek, Fadan, Habaj, Logožarec, Markovčina, Trata, Tuk – Mučić. U selu je 7 ulica ukupne dužine preko 9 kilometara. Svaka ulica nosi svoj povijesni naziv ili je dobila naziv po nekom od prvih stanovnika sela. Službena imena ulica ne postoje, ali stanovnici Zasadbrega nazivaju ih imenima: Markovčina, Habaj, Jugoštinova, Bajuk - Toplekova, Fadan, Tukova i Logožarec.

Zasadbregžani kažu da svaka ulica ima svoju povijest. Nažalost, kažu, nema više stare Tukovice u Tukovoj ulici. A tamo je nekada bila seoska ljekarna. Liječilo se ljude i stoku i to sve na isti način. Nestalo je i logožara u dijelu zvanom Logožarec. Svi su stanovnici sela nekad nosili sa sobom "cekere" zvane "logožari". I po tome je i prozvan cijeli taj dio Logožarec.

Stariji mještani pričaju još jednu priču. Priča je to o tajanstvenom grofu Fadanu koji je u ulici koja nosi njegovo ime navodno imao dvorac. Nažalost, mještani ne znaju ni ime grofa. Ipak, priča nas je zainteresirala i odlučili smo potražiti povijesne tragove grofa Fadana u Zasadbregu. Moramo priznati da to nije bio nimalo lak zadatak, ali na kraju smo zadovoljni jer smo naučili puno o povijesti sela u kojem živimo, a rezultati do kojih smo došli čine nam se i te kako zanimljivi za malo selo poput Zasadbrega.

Slika 1: Plan Zasadbrega

Puno je usmenih predaja u Zasadbregu pa tako i o njegovom imenu postoje dvije. Prema jednoj, ime sela slikovito opisuje kakav je teren u selu bio nekad i danas, tj. gradnjom svake nove kuće teren postaje ravniji, a brežuljci niži što bi značilo zasad je brijeg, a što će biti sutra tko zna. Prema drugoj priči, selo je dobilo ime po tome što se tu uvijek sadilo po sistemu “zasadi breg“ tj. brežuljci su bili „za sad“ (voćke i vinovu lozu), što potvrđuje i mađarsko ime Zasadbrega iz 19.st. Gyümölcshegy (< mađ. *gyümölcs* ‘sad, voće’, *hegy* ‘brijeg’) (Virč, 2008:171)

U povijesnim vrelima susrećemo dva toponima vezana uz Zasadbreg. Horvat prema zapisima kanonskih vizitacija spominje brežuljke Zasad i Habaj. (Horvat, 1944 : 247,249) Selo se prvi put spominje 1505. godine kao Zasad (Virč, 2008:171 prema *Neoregestrata acta*. Rukopis, 1638. Hrvatski državni arhiv), a od 1866. godine pratimo ga pod imenom Zasadbreg (Zazadbreg). (Virč, 2008:171 prema Sabljar, V., *Miestopisni rječnik kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije*, Zagreb, 1866.)

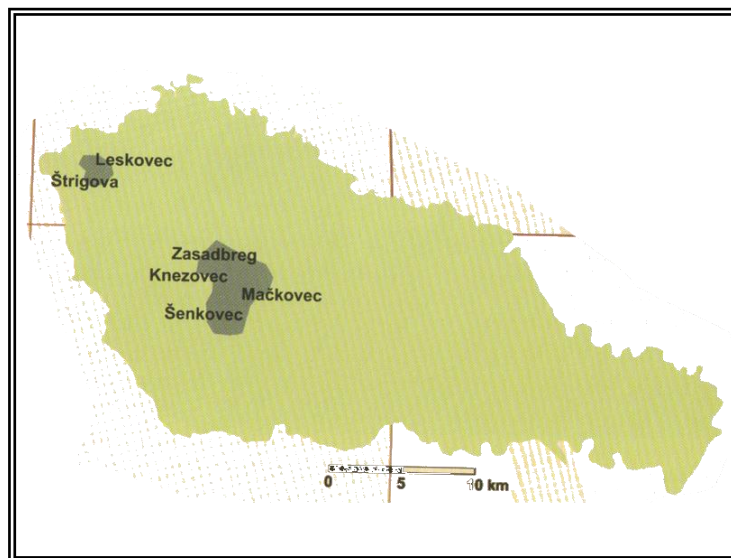
Prvi pisani tragovi

Šume, voda, brežuljci, tlo pogodno za sadnju - sve to zvuči kao idealno mjesto za život ljudi. Stoga nam se činilo (a i danas nam se čini) da je Zasadbreg na svojih 7 brežuljaka mogao biti idealno mjesto za život pa zašto onda tu ne bi živio i jedan grof?

No najprije je trebalo pronaći dokaze o postojanju plemićke obitelji Fadan u Zasadbregu. Tako smo se udubili u knjige koje su na bilo koji način vezane uz međimursku povijest ne bi li u njima pronašli kakav trag.

Saznali smo da povijesni tragovi ime Zasadbrega vežu uz postojanje pavlinskog samostana Sv. Jelene u Šenkovcu kojeg su utemeljili 27. 8. 1376. braća Stjepan i Dionizije Lacković. Zasadbreg se od osnivanja samostana spominje kao posjed u njegovom vlasništvu (R. Horvat, 1944: 239; Šestak, 2004: 47; Bartolić, 2008 a: 121)

“Prilikom osnivanja samostana redovnicima je pripalo selo Zasadbreg, šuma Globetka, livade, obradiva zemlja, mlinovi i ribnjaci.” (Šestak, 2004: 47)

Slika 2: Posjedi pavlinskog samostana Sv. Jelene 1376.-1782.

Stoljećima su mnogi velikaši darivali pavlini samostan. Herman Celjski je 1420. poklonio samostanu selo Šenkovec (Feletar, 1968 : 49), a Fridrich Lamberg, tadašnji kapetan Čakovca, poklonio je 28.8. 1467. pavlinskom samostanu selo Mačkovec sa svim приходима. U to vrijeme uz Ivana Ernušta Hampa znatne posjede u Međimurju imala je i obitelj Fadan de Thwran. Tako saznajemo da je Christopherus Fadan de Thwran 1496. darovao pavlinima mlin na dva kola na posjedu u Krištanovcu, a njegov sin Sigismund Fadan de Thwran 1506. darovao im je vinograd u Zasadbregu. (Kalšan, 2006: 49) O istom događaju piše i Tajana Pleše u radu „ Pregled pavlinskih samostana kasnosrednjovjekovne Slavonije“ te navodi da su

šenkovečki redovnici darovnicama dobili posjede Varhelj, Šenkovec i Mačkovec, mlin i ribnjak u Križancu, vinograd u Zasadu te tri neimenovana kmetska selišta i jedan vinograd. Navodi i da su pokrovitelji samostana bili: „vojvoda sedmogradski Stjepan II. Lacković i magistar Stjepan, grof Herman II. Celjski te plemići Fridrik Lamberger, Kristofor Fadan Turanski i Doroteja Mesar.“ (Pleše, 2010: 210 prema Mályusz 1925 i Dočkal 1951) Vidimo da se ovdje Christopherus Fadan de Thwran pojavljuje kao Kristofor Fadan Turanski.

TRAGOM TAJANSTVENOG GROFA FADANA DE THWRANA

Ovaj podatak o darivanju vinograda potvrđuje priču o stvarnom postojanju obitelji Fadan i povijesno utemeljuje njihovu vezu sa Zasadbregom. Zaključujemo da je sačuvani toponim Fadan zasigurno vezan uz ovu obitelj, a da je priča o tajanstvenom grofu Fadanu najvjerojatnije vezana uz ime Sigismunda Fadana de Thwrana. Nažalost, danas u ulici Fadan nema nikakvih materijalnih dokaza o postojanju nekakvog dvorca tako da tu tvrdnju možemo pripisati predaji.

Htjeli smo nešto više saznati o obitelji Fadan de Thwran no to se pokazalo kao nimalo lak ni jednostavan zadatak. Krenuli smo od prezimena Fadan de Thwran. Prezime Fadan nismo nigdje više našli pa smo pomislili da se možda taj dio prezimena odnosi na posjed *Fadan* (bilo je uobičajeno u to vrijeme da se kao pridjevak prezimenu pojavljuje ime posjeda). Poznato je da su najstarija prezimena ona vezana uz neko imanje ili zemlju npr. Ratkaj (iz Ratke, mjesta u Mađarskoj), Keglević (iz Kögela, utvrđenoga grada u Dalmaciji), Bužimski (iz Bužima) itd. Ona su nastala iz potrebe da se označi vlasnik imanja, da se osigura kontinuitet vlasništva, njegova javnost. (B. Krizmanić, <http://www.rodoslovlje.hr/istrazivanja/o-prezimenima>, 15.2.2013.)

Pretpostavku da se zapravo radi o imenu posjeda utemeljuje zapis R. Horvata koji pišući o nedaćama koje su zadesile pavlinski samostan u vrijeme vladavine Jurja IV. Zrinskog, otkriva i sudbinu darovanog vinograda u Zasadbregu. Horvat kaže da je „Juraj IV. Zrinski najprije pavlinima na 15 godina snizio sva prava na desetinu vina i polovinu žita, ali i da im je oduzeo vinograd Fadan u Zasadbregu.“ (Horvat, 1944: 62)

Zaključivši da je Fadan zapravo pridjevak prezimenu prema spomenutom posjedu u daljnjem traženju tragova okrenuli smo se dijelu prezimena de Thwran. Na prezime de Thwran naišli smo u registima isprava 16. stoljeća iz Arhiva HAZU (Katušić, 2009.) Prezime se javlja na dva mjesta i to na str. 357.

514. Crisii, 10. VII. 1543. (D – XXX – 55)

Caspar Gwzych de Thwran, vicebanus ac comes et iudices nobilium comitatus Crisiensis testantur ex inquisitione et ammonitione ad rogatum Ladislai Kerecheny de Kanyfwlde, qui Christophorum Praschochy de Praschoch de violenta occupatione partis fundi sessionalis exponentis in Sabnycza Zenth Iwan accusavit, 5. VI. 1543. facta, apparere, reum ad remissionem fundi exponenti ammonitum esse, sed eum hoc facere recusasse et immo iudici nobilium comminatum esse. Orig. [Juričan]

te na str. 363.

557. Crisii, 25. X. 1545. (D – XXX – 91)

Gaspar Gwzych de Thurán, vicebanus ac comes et iudices nobilium comitatus Crisiensis testantur ex ammonitione ad rogatum Ladislai Kerecheny de Kanyffelde, qui a Christophoro Praschoczy de Praschoch ex litteris obligatorialibus ab eo datis quaedam debita pro damnis illatis, ut sibi impederet, petiit, 18. X. 1545. facta, apparere reum declarare litteras a se datas "parum vel nihil" valere, et eum de obligationibus "nihil narrare velle". Orig. [Juričan]

Kao što je vidljivo u prvom zapisu pojavljuje se prezime de Thwran, a u drugom ono je pretvoreno u de Thurán, a ime se iz Caspar mijenja u Gaspar. Iako smo iz dijela rečenice „*vicebanus ac comes et iudices nobilium comitatus Crisiensis*“ zaključili da se radi o istoj osobi ovo nas je malo zbunilo. U traženju odgovora na pitanje zašto je to tako, pomogla nam je učiteljica hrvatskog jezika Ružica Jocić koja nas je upozorila na staru hrvatsku grafiju te nas uputila na pregled višeznačnih grafema u Vramčevoj *Kronici*.

Proučivši staru hrvatsku grafiju otkrili smo da se TH čita kao T, a W kao U - pa prema tome prezime Thwran čitamo kao Turan. (Jembrih, 1981:148)

Sada nam je postalo jasnije kako je Christopherus Fadan de Thwran iz Kalšanova zapisa (Kalšan, 2006: 49) postao Kristofor Fadan Turanski u zapisu Tajane Pleše. (Pleše, 2010: 210)

Vidimo da se u registima isprava 16. stoljeća iz Arhiva HAZU uz ime Gaspara de Thurana pojavljuje i prezime Gwzych, što opet prevedeno sa stare hrvatske grafije izgleda ovako:

G = g w = u z = s y = i ch = č pa se čita kao Gusić.

I tu priča postaje sve zanimljivija. Pitanje koje se nameće je da li je obitelj Fadan pripadnik obitelji Gusić koja je isto tako nosila pridjevak „de Turan“ ili se radi o nekoj sasvim drugoj plemićkoj obitelji.

Sada se u našem istraživanju vraćamo još više u prošlost, točnije u godinu 1102. Među 12 predstavnika hrvatskog plemstva koji su pri izboru Kolomana za hrvatsko-ugarskog kralja sklopili s njim sporazum pod nazivom *Pacta conventa* (čime je Hrvatska ušla u personalnu uniju s Ugarskom) bio je i župan Pavao od plemena Gusića. (Srkulj, 1910: 26) Daljnje istraživanje usmjerili smo prema prezimenu Gusić te saznajemo da pripadaju starom rodovskom (narodnom) ličkom plemstvu. Naime, u starom hrvatskom pravnom i društvenom uređenju postojalo je rodovsko i feudalno plemstvo. Rodovskom plemstvu su pripadali članovi nekog od 12 hrvatskih plemena zapisanih u tekstu sporazuma "Pacta Conventa", a feudalnom plemstvu su pripadali plemići čiju zemlju su obrađivali zavisni seljaci, a koje se počelo stvarati nakon 1102. godine. Feudalno plemstvo je potvrđivao hrvatsko-ugarski kralj, dok je rodovsko plemstvo imalo pravo birati kralja. (Ljubović, 2008:24) Povjesničar Tadija Smičiklas ističe da su Gusići već 1287. godine bili najbogatiji i najutjecajniji na području Krbavske župe i obnašali župansku čast. Sjedište im je bilo u Udbini, a župa je osim užeg područja Krbave uključivala i područje Korenice.

Krajem 13. i početkom 14. stoljeća na čelu najjačeg ogranka ovog plemićkog roda nalazi se knez Kurjak Gusić, čiji se potomci od tada pa nadalje nazivaju *Kurjakovići*. Radi se o tzv. patronimiku, kad se izvedenica očeva imena prenosi kao prezime na djecu tj. na sinove. (Kurtović, 2010:195)

U 15. st. u Lici kao i u drugim kontinentalnim dijelovima Hrvatske javlja se tzv. armalno plemstvo koje mjesto plemićkog dobra dobiva od vladara, ponajviše kralja ili cara plemićki list s grbovnicom. Od 15. st. ostaje u cijeloj Lici samo armalno plemstvo pa tako Draškovići postaju grofovi, a Gusići baruni. (Ljubović, 2008:25) Zanimljivo je da nakon dobivanja barunskog naslova Gusići dobivaju pridjevak „od Turna“, a taj se pridjevak vidi i iz njihovog barunskog grba. (Ljubović, 2008:25)

Plemićki grb Gusića

Barunski grb Gusića " de Turan

Slika 3: *Plemićki grb Gusića*

Slika 4: *Barunski grb Gusića de Turan*

„De Turan“, jedan je od nekoliko plemićkih pridjevaka Gusića. Oni se pod ovim pridjevkom javljaju u povijesnim dokumentima pod imenom staroga roda Vladišića, a od 15. stoljeća i kao Kurjakovići, a kasnije i Karlovići. Vidi se to i iz rodoslovlja obitelji.

IX. Kralj Ferdinand I.		225
Krbavski knezovi Kurjakovići.		
<i>Kurjak, knez Krbavski od plemena Gušić, spominje se god. 1298.—1304.</i>		
<i>Budislav, spominje se 1304.—1346.</i>	<i>Pavao 1304.—1340.</i>	<i>Vladislava 1340.—1346. Grgur 1304.—1360.</i>
	<i>Muž joj: vojvoda Nelipić, knez Kninski.</i>	
	<i>Gjuro 1357.—1385. mu: Jelisava 1358.</i>	<i>Žena Budislav † prije g. 1348. Nikola 1384.</i>
<i>Grgur † prije g. 1380.</i>	<i>Tomo, † 1. veljače 1401.</i>	<i>Butko, † 15. velj. 1401. Nikola, 1380.—1388. Karlo, † prije g. 1380.</i>
<i>Karlo, 1380.—1411. Ban Hrv. i Dalm. 1409.—1411.</i>	<i>Petar 1411.</i>	<i>Franjo 1411. do 1436. Pavao, 1380.—1411. Ban Hrv. i Dalm. 1410.—1411. Umro g. 1432.</i>
	<i>Karlo, 1413—1453, umro prije g. 1461. Žena mu: Margareta Nelipić.</i>	
<i>Pavao 1453—1469.</i>	<i>Karlo 1460—1469. mu: Doroteja.</i>	<i>Ivan 1446. do 1463. Grgur 1446.—1457.</i>
<i>Ivan Torkvat Karlović, ban hrvatski g. 1521.—1524. i 1527. do 1531. Umro 9. kol. 1531.</i>	<i>Jelena. Muž joj Nikola Zrinski.</i>	

Slika 5: *Rodoslovlje Kurjakovića (iz knjige: RUDOLF HORVAT, Povijest Hrvatske, 1925.)*

Očekivali smo da ćemo u rodoslovlju Kurjakovića pronaći Kristofa i Sigismunda Fadana de Thwrana kao potomke plemena Gusić no na našu žalost u Horvatovom ih rodoslovlju nismo uspjeli pronaći. No, nismo odustajali i tražili smo dalje.

Na <http://hr.wikipedia.org/wiki/Gusići> pronašli smo rodoslovlje ogranka Kurjakovića s češko-mađarskom verzijom imena. I na našu radost i iznenađenje u tom smo rodoslovlju naišli na Kristofa koji je rođen 1460. godine i koji bi mogao 1496. pokloniti šenkovečkim pavlinima mlin na dva kola na posjedu u Krištanovcu u dobi od 36 godina.

Prilog 1: [Rodoslovlje ogranka Kurjakovića s češko-mađarskom verzijom imena](http://genealogy.euweb.cz/hung/korbaviai.html) (izvor: <http://genealogy.euweb.cz/hung/korbaviai.html>, 15.2.2013.)

Korbáviai (Corbaviai) family

Kurják (Curiacus) from Gussich family, fl 1298-1307 had issue:

- A1. **Budislav**, Podesta of Sebenico, fl 1304-46
 - B1. **Gergely**, fl 1360-65
 - C1. **Károly**, Ban of Croatia, fl 1364-1422, +before 25.1.1424; 1m: Margit N (fl 1404); 2m: Magdolna Rohonci (Kőszegi) (fl 1421)
 - D1. **György**, fl 1414-39, +before 17.9.1442; m.Ágota (Hagymás de Berekszó)?
 - E1. **Pál**, fl 1442
 - E2. **Miklós**, fl 1442-50
 - D2. **Ivánka**, Királynéi udvarmester, fl 1430-39
 - E1. **Gergely**, Lipesei kapitány, fl 1442-61; m.Zsófia Neczpály de Neczpál (fl 1447)
 - F1. **Kristóf**, fl 1460
 - (D3. **Miklós**, fl 1430)
 - B2. **Miklós**, fl 1364-88
 - C1. **János**, Asztalnokmester, fl 1388-1418
 - D1. **Mária**, fl 1431-34; m.Simon Kladusai
 - D2. **Katalin**, fl 1434, +before 1449; m.Dezső Bánfi de Gara (+before 15.10.1440)
 - C2. **Anna**, fl 1431-34; m.Gf Baboneg Blagai (fl 1370-83)
 - C3. **Magdolna**, fl 1431; m.Márk Kladusai
 - C4. **Mária**; m.Wolkmar, Ban of Ozora
 - B3. **Tamás**, fl 1364-1401, +1.2.1401; m.Gfn Erzsébet Zrínyi de Brebir (fl 1402)
 - B4. **Károly**, +before 1380; m.Klára N (fl 1380)
 - C1. **Pál**, fl 1364-1402
 - D1. **Károly**, fl 1402-53; m.Margit Nelipèiç (fl 1414-62)
 - E1. **Pál**, fl 1451-69, +8.7.1493; m.Gfn Dorottya Frangepán (fl 1475-89)
 - E2. **Károly**, fl 1451-93, +8.7.1495; m.Katalin Újlaki (fl 1448-93)
 - F1. **Károly**, +1508; m.Dorottya N

Zrinski (Nikola Šubić Zrinski 1546.) došlo do promjene titulara u samostan Sv. Jelene. Prvi spomen novog titulara datira iz 1559. (Bartolić, 2008 a: 122; Kalšan, 2006 : 38) Nije čudno što novi naziv samostana nosi ime Jelena ako znamo da je baka N.Š. Zrinskog bila Jelena Blagajska, majka mu je Jelena Karlović Krbavska, sestra mu je također Jelena, a 1546. rodila mu se kćer Jelena. (Kalšan, 2006 :38; Horvat, 1925 : 235).

I nisu to jedini Gusići koji su imali kontakte s Međimurjem i Zrinscima. Saznajemo i da je Andrija Gusić „de Turan“ poginuo 1566. zajedno s Nikolom Zrinskim kod Sigeta, a njegov sin Gašpar (ime iz regesta) bio je hrvatski viceban. Gašparov sin Juraj bio je kaštelan utvrde Ozalj. (http://ss-plitvickajezera.skole.hr/skola/povijest?cal_ts=1306879200, 15.2.2013.)

Šubići-Zrinski.					
<i>Juraj Šubić-Bribirski</i> , ustupio kralju Ljudevitu I. grad Ostrovicu i dobio 31. VII. 1347. grad Zrin , te po njemu uzeo pridjev „Zrinski“.					
<i>Pavao Zrinski</i> , spominje se g. 1362.—1408. Prva mu žena: kći Butka Gušića Krbavskoga, a druga: Jelisava Slunjska.					
<i>Petar</i> , spominje se g. 1408.—1446.		<i>Nikola</i> † 1439.		<i>Ana. Margareta.</i>	
<i>Mirko</i> 1423—1435.	<i>Juraj</i> 1435. do 1447. Žena mu: Katarina. <i>Nikola</i> 1451.	<i>Pavao</i> 1435—1448.	<i>Petar</i> , poginuo 9. IX. 1493. na Krbavskom polju. Prva mu žena: Sofija, a druga od g. 1487. Jelena Blagajska.	Kćeri: Katarina, Klara, Margareta, Ilka.	
<i>Pavao</i> 1465—1481. Žena mu: Dora.	<i>Martin</i> , preselio se koncem 15. vijeka u Mletke; potomci mu još žive kao veleposjednici na Jonskim otocima u Grčkoj.		<i>Nikola</i> , rođen g. 1489., umro g. 1534. Žena mu: Jelena, sestra bana Ivana Karlovića.		
<i>Mihovil</i> , poginuo 29. VIII. 1526. na Muhačkom polju.	<i>Jelena</i> . Muž joj: Franjo Tah.	<i>Margareta</i> . Muž joj: Ivan Alapić.	<i>Ivan</i> , poginuo 19. V. 1541. kod opsade Vinodola.	<i>Juraj</i> 1528. do 1547.	<i>Nikola</i> , g. 1542.—1556. ban Hrv. i Slav., 15. IV. 1554. dobio naslov grofa, 7. IX. 1556. poginuo kod Sigeta. Prva mu žena: (od 17. VI. 1543.) Katarina Frankopan-Ozaljska, a druga: (od 10. IX. 1564.) Eva kneginja od Rožemberka.
<i>Petar</i> † 1547. u Beču.					
<i>Ivan</i> , rođen 14. IX. 1545. Umro kao dječak.	<i>Juraj</i> , r. 13. IV. 1549. umro 4. V. 1603. Prva mu žena: Ana kneginja d'Arco, umrla 6. VII. 1570., a druga: Sofija Stubenberg.	<i>Krsto</i> , r. 10. VIII. 1551., umro 1573.	<i>Nikola</i> , r. 9. II. 1559. umro 1605.	<i>Ivan</i> , r. 24. II. 1612.	Kćeri vidi dolje pod *)

Slika 6: Rodoslovlje Šubića - Zrinskih (iz knjige: RUDOLF HORVAT, *Povijest Hrvatske*, 1925.)

Zašto je veza ovih dviju obitelji zanimljiva? Zato jer ako pretpostavimo da je spomenuti Kristof Fadan de Thwran potomak plemena Gusić, iz češko- mađarske verzije rodoslovlja Kurjakovića možemo uočiti da je bio bratić Jelene Karlović Krbavske.

Sada se postavlja pitanje što bi oni radili u Međimurju? Ako znamo da su Turci 1463. zauzeli Bosnu i iz Bosne sve češće provaljivali u hrvatske krajeve, možemo zaključiti da Kurjakovićima nije bilo lako živjeti na prostoru Krbave jer bi oni bili prvi na udaru osmanlijskih napada. O tome piše Ive Mažuran u djelu „Povijest Hrvatske od 15. do 18. stoljeća“ u kojem navodi: „Teško pogođeni turskim provalama, knezovi Frankapani traže pomoć od Venecije, a njima se pridružuju i krbavski knezovi Kurjakovići, čiji su posjedi bili stalna meta turskih napada.“ (Mažuran :31) Situacija je postala posebno teška nakon bitke na Krbavskom polju 9. rujna 1493. godine u kojoj su hrvatske snage doživjele težak poraz. R. Horvat piše da tijekom turske navale „krbavski knezovi sele prema sjeverozapadu, u nešto sigurnije krajeve.“ (Horvat, 1925 :173,175,189,202,208) Nigdje nismo uspjeli pronaći podatak da bi Krsto Fadan de Turan tada bio među izbjeglim knezovima, ali ne možemo ni odbaciti tu mogućnost pa bi to moglo objasniti njegovo pojavljivanje u Međimurju.

Nažalost, češko- mađarsko rodoslovlje Kurjakovića ne otkriva nam daljnje pretke Kristofa Kurjakovića tako da iz njega ne vidimo je li Kristof Kurjaković imao sina Sigismunda što bi potvrdilo tezu da je obitelj Fadan zapravo dio obitelji Gusić (Kurjaković) tako da ni to ne možemo sa sigurnošću tvrditi.

Prezime Fadan de Turan ne pojavljuje se u popisu hrvatskih plemićkih obitelji (http://hr.wikipedia.org/wiki/Dodatak:Popis_poznatih_plemi%C4%87kih_obitelji_iz_Hrvatske, 10.3.2013.) te smo odgovor na pitanje tko su zapravo bili usmjerili prema pridjevku *Turanski* kojim Kristofora Fadana kao donatora pavlinskog samostana u Šenkovcu spominje Tajana Pleše. Pridjevak „od Turna“ najvjerojatnije je nastao na temelju toponima Toranj (Turan/Turen). Zapitali smo se dali je obitelj Fadan pridjevak dobila po mjestu Podturen u Međimurju koje se krajem 15. i početkom 16. stoljeća u latinskim izvorima pojavljuje kao „Thwran“, „Turan“ ili kao „Thoren alio nomine Thwrrn“. I zaista na web stranicama općine Podturen navodi se da je današnji Podturen dobio ime po tornju (turnu). Godine 1367. spominje se villa (selo) Tornu ili Torn, a 1458. judex de Twrnya (sudac od Turnja). Navodi se da se bogati plemić Kristoferus Fadan de Turan spominje 1495. godine, ali nije navedeno u

kojem kontekstu. (http://www.opcina-podturen.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=40&Itemid=42, 10.3.2013.) U istom izvoru obitelj Fadan ne spominje se ni kao vlasnik Podturna već saznajemo da je početkom 14. stoljeća u Međimurje došla grana poznate obitelji Hedervary-Pot. Navodno su osnovali naselje Poth-tornya (Podturen), a imali su mali zamak i u današnjoj Belici. Tijekom 15. stoljeća Podturen se spominje kao kastrum Turnišće, zatim oppidum ili trgovišće. Dakle, ni ovaj nam trag ne govori puno o obitelji Fadan.

Postoji i treća mogućnost objašnjenja tko su bili Kristofor i Sigismund Fadan. Ako prihvatimo ili se u budućnosti pokaže da su zaista pripadali plemićkoj obitelji Kurjakovića, a iz ranije navedenog češko – mađarskog rodoslovlja vidljivo je da je Kristof pripadao Budislavovoj grani, tada nam je zanimljiv i podatak kojeg donosi Ivan Botica u zaključku svog doktorata, a taj je da je „ Budislavova grana, barem jednim svojim dijelom trajno ostala vezana uz krbavsko kneštvo sve do gašenja loze u 16. stoljeću. Članovi ove grane širenjem posjeda i utjecaja povremeno se od kraja 14. do početka 16. stoljeća pojavljuju i pod drugim naslovima kao što su Čekliški, Grof, Bužanski, Humljanski, Lički, Mrsinjski te konačno Karlović, ali pritom uvijek podrazumijevaju podrijetlo od roda Kurjakovića Krbavskih.“

([http://bib.irb.hr/datoteka/546332.Botica - zakljucak doktorata.pdf](http://bib.irb.hr/datoteka/546332.Botica_-_zakljucak_doktorata.pdf), 10.3.2013.)

Moguće je da su Kristof i Sigismund Fadan oni koji su se pojavljivali pod naslovom Grof pa su u Zasadbregu zapamćeni kao grof Fadan.

Bilo kako bilo, ako se radi samo o pridjevima imenu, a pravo se prezime niti ne spominje tada će biti jako teško saznati tko su zapravo bili.

Zaključak

Povijest sela Zasadbreg od osnivanja pavlinskog samostana Sv.Jelene u Šenkovcu vezana je uz sudbinu samostana. Zasadbreg se od osnivanja samostana 1376. godine pa sve do njegovog ukinuća spominje kao posjed u njegovom vlasništvu (R. Horvat, 1944: 239; Šestak, 2004: 47; Bartolić, 2008 a: 121) Josip II. ukinuo je pavlinski red 1782., a samostan u Sv. Jeleni napušten je 1786. godine. Nakon ukinuća samostana sudbina Zasadbrega ostala je vezana uz kompleks samostana. Tako 1805. vlasnicima samostanskog kompleksa zajedno s posjedima Šenkovec, Mačkovec, Zasad, Knezovec, Štrigova i Leskovec postaju braća Kneževići.(Bartolić, 2008: 81)

Traganje za grofom kojeg mještani Zasadbrega zovu samo grof Fadan nije bilo nimalo jednostavno ni lako. Uočili smo tri mogućnosti tko bi on mogao biti. Prva je da je Kristof de Thwran, otac Sigismunda Fadana de Thwra, pra, praunuk Kurjaka Gusića po kojem su se kasnije nazivali Kurjakovići. Radi se o tzv. patronimiku, kad se izvedenica očeva imena prenosi kao prezime na djecu tj. na sinove. (Kurtović, 2010:195) Nažalost, sadašnja povijesna saznanja o tome ne donose nikakve dokaze pa to ne možemo sa sigurnošću tvrditi. Druga mogućnost je da su bili pripadnici Budislavove grane Kurjakovića koji se od kraja 14. do početka 16. stoljeća pojavljuju i pod drugim naslovima među kojima je i Grof, pa su Zasadbrežani upamtili naslov grof, a pridjevak Fadan zapravo označuje ime posjeda u Zasadbregu. Treća pak mogućnost bi bila da je pridjevak de Thwran vezan uz međimursko selo Podturen, ali ni za to nema dokaza već se Podturen u to vrijeme spominje kao kastrum Turnišće.

Ono što je sigurno je to da legenda o tajanstvenom grofu Fadanu koji je navodno u ulici Fadan imao dvorac ima svoju povijesnu utemeljenost. Ne možemo sa sigurnošću reći da se radilo o dvorcu, ali poznato je da je obitelj Fadan de Thwran u 15. i 16. stoljeću imala značajne posjede u Međimurju. Sigismund Fadan de Thwran, za kojeg pretpostavljamo da je tajanstveni grof iz usmene predaje, zasigurno je u Zasadbregu imao posjede između ostalog i vinograd kojeg je 1506. godine poklonio svetojelenkim pavlinima. Taj vinograd sigurno nije bio mali ako znamo za podatak da su svetojelenki pavlini od dijela gornice i desetine u današnjem Zasadbregu dobivali oko pet tisuća litara vina godišnje. (Kalšan, 2006:97) U prilog činjenici da je taj vinograd bio važan dio prihoda pavlina govori i mogućnost praćenja sudbine vinograda kroz period od nekoliko stoljeća. Tako iz Bedekovićeve zapisa saznajemo da su 27. 1. 1627. skrbnici malodobnih grofova Nikole i Petra Zrinskog, zagrebački biskup Petar Domitrović i pronotar hrvatskog sabora Stjepan Patačić darovali svetojelenkim pavlinima dio gornice i desetine iz vinograda u današnjem Zasadbregu, a istom prilikom su im i vratili oduzeti vinograd. (Kalšan, 2006:97) I današnji naziv ulice Fadan vjerojatno potječe još iz tog vremena pa bi mogli tvrditi da u selu postoji toponim star preko 500 godina.

I što reći na kraju? Zasadbreg, to malo selo u općini, svojom je poviješću zanimljivo za proučavanje pa i za ozbiljniji znanstveni pristup. Možda bi se stručnim okom mogli pronaći i nekakvi materijalni dokazi postojanja neke utvrde ili dvorca. Ovako ostaje legenda o tajanstvenom grofu koju će i dalje mještani Zasadbrega prenositi s koljena na koljeno kao što

su to i činili proteklih petsto i više godina te uspomena na njega koja se čuva zasad u još uvijek neslužbenom nazivu ulice.

Zahvale

Zahvaljujemo mami, tati, dečku/curi, tj. svima koji su nam na bilo koji način pomogli u istraživanju, ... zahvaljujemo i Googleu jer bez njegova postojanja nikad ne bismo pronašli našeg grofa.

LITERATURA:

- Bartolić, Z.: Samostan Sv. Jelene u vremenu i nevremenu, Sjevernohrvatske teme IX, Matica Hrvatska Čakovec, 2008. a
- Bartolić, Z.: Memoari podmaršala baruna Vinka Kneževića od Sv. Jelene, Sjevernohrvatske teme IX, Matica Hrvatska Čakovec, 2008. B
- Botica, I.:Krbavski knezovi u srednjem vijeku /doktorska disertacija, Zagreb; Filozofski fakultet, 5.7.2011., 365 str.
- Feletar, D.: Iz povijesti Međimurja, Ogranak Matice hrvatske, Čakovec, 1968.
- HORVAT, R.: Povijest Hrvatske, knjiga 1., od najstarijeg doba do g. 1657., Tiskara „Merkur“d.d., Zagreb, 1925.
- Horvat, R.: Poviest Međimurja, prosvjetno – poviestno društvo, Zagreb, 1944.
- Jembrih, A.:Život i djelo Antuna Vramca, Zrinski, Čakovec, 1981.
- Kalšan, V.:Međimurska povijest, Čakovec, 2006.
- Katušić M. i sur.: Regesti isprava 16. st. iz Arhiva Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, sv.3, [Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti](#) , 27 (2009), 331-365
- Kolarić, J: Sveti Juraj u Trnju (Međimurje), ŽU Sveti Juraj u Trnju i KS, Zagreb, 1984.
- Kurtović, E.: Radosalići- primjer „jednokratnih prezimena“ srednjega vijeka, Prilozi, 39, Sarajevo, 2010, 194 -197
- Ljubović, E.: Ličko plemstvo i njegovo heraldičko znakovlje kao činjenice kulturnog naslijeđa i identiteta, Glasnik Hrvatskoga plemićkog zbora , br. 6 , travanj 2008.

- Mažuran, I.: Povijest Hrvatske od 15. do 18. stoljeća - preuzeto s <http://www.scribd.com/doc/13053124/Ive-MazuranPovijest-Hrvatske-Od-1518-Stoljeca>, 15.2.2013.
- Pleše, T.: Pregled pavlinskih samostana kasnosrednjovjekovne Slavonije, Cris, god. XII., br. 1/2010., str. 202 - 220
- Srkulj, S.: Izvori za hrvatsku povijest IV., Tiskara Hrvatske stranke prava, Zagreb, 1910.
- Šestak, M.: Povijesni zemljovidi Međimurja, Povijesno društvo Međimurske županije, Čakovec, 2004.
- Virč, I.: Obiteljski nadimci u Zasadbregu, Folia Onomastica Croatica, 17 (2008), 169-183